

IZHAJA VSAK DAN

Št. ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamitne števe, se prodajajo po 3 nvd. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele števe, po 5 nvd. (10 stot.)

OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm. smrtne, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka naslednja vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačnje se izključno le upravi „Edinosti“. Plačljivo in toljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

„Edinosti je med“

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez doposlane naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdajanje „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kron 5-20, za pol leta Kron 2-60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo in rokopisi se ne vračajo. Naročnino oglaševanja in reklamacije pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 20 (Narodni dom).

Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“: Natasa Tiskarna „Edinost“, vpisana zadruga z omejenim prostotom v Trstu ulica Giorgio Galatti št. 20.

Polno-branilni rač. št. 841-652. TELEFON 11-57

Proti dvojni meri in za naše pravo.

Javni shod političnega društva „Edinost“.

Vse večerajšnje predpoldne je bilo kakor iz škafo in bali bi se bili, da bo udeležba pičila, ako ne bi poznali tega našega tržaškega ljudstva, tako vnetega za svoje pravo in tako razvnetega proti krvavim krivicam, ki se mu gode. Vzlic skrajno neugodnemu vremenu se je občinstvo odzvalo pozivu vodstva, da je napolnilo gledališko dvorano in pokazalo se tem, kako na srcu so mu naši šolski postulati, kako dobro ve in razume, da je šolsko vprašanje, vprašanje njegove bodočnosti. Ko so se odborniki političnega društva pojavili na odru, so jim zborovalci priredili vihar, par minut trajajočo ovacijo, kakor da so hoteli že v naprej posvedočiti: V stvari, radi katere ste nas pozvali semkaj, stojimo za vami, kakor zvesta, neustrasna vojska.

Predsednik pol. društva „Edinost“ g. dr. Jos. Wilfan je z radostjo pozdravil zborovalce, ki so došli v tolikem številu kljub slabemu vremenu in je izvajal v glavnem:

Dnevni red današnjega shoda je bil predmetom razprav že mnogih shodov. Mnogokrat, da, lahko rečem, neštetokrat ste mogočno in soglasno povzdigali svoj glas za slovenske šolske zahteve v Trstu. Te zahteve so tako opravičene, da se bo vsakdo, ki ne pozna naših razmer, čudil, da moramo šele zahtevati tako stvar, čudil se bo, da v državi, ki hoče biti moderna, se morajo državljani zbirati, razburjati, kričati, protestirati radi nečesa, kar drugod v modernih državah ponujajo in to tudi v lastnem interesu države. Druge države hočejo, da se državljani povspenjajo in jim zato dajejo kulturna sredstva, skrbje za njih splošno in strokovno izobrazbo, da jih tako vsposobljajo za težki konkurenčni boj.

Pri nas pa so čudne razmere. Tudi pri nas imamo ministre, šolsko oblast, referente, ki so dobro plačani tudi z našim denarjem, ki pa nočejo poznati tega, kar imeva drugod tudi najprimitivnejša uprava. Mi moramo šele zahtevati, kar drugod že davno imajo. In vidite: ni je mučnejše stvari, nego je to, da moraš šele zahtevati to, kar ti pristojno, kar ti je pristojno, kakor zrak: pravico do življenja. Kar bi drugod ponujali, zato se moramo mi bojevati desetletja; in to vidite res že prekorača človeško potrpljenje. Ko vidimo uspehe Vaših tolikih odločnih nastopov

ter vestnega prizadevanja Vaših poslancev, lotiti bi se nas moral obup. Nekaj se je sicer res doseglo, ali da se moramo bojevati proti takim nasprotstvom, to je, ki nas žali. Ali mi ne smemo odjenjati. Mali smo sicer in šibki. Živimo pod pritiskom skrajno neugodnih razmer in ne smemo se odtezati spoznanju, da zase ne bomo mogli mnogo pridobiti. Vendar se moramo bojevati, da ono, česar mi ne dobimo, izbojujemo za poznejšo generacijo. Dokler je narod zaveden, dokler ima smisla za življenje, dotlej se bo tudi boril za svoj obstanek. In vi se vsi radi in v velikem številu zberete in nastopate za svoje šolske zahteve z ganljivim navdušenjem. Ko bi prišli semkaj tisti okosteneli in tesnosrčni birokratje, ki vam odjedajo kruh kulture, ko bi videli tu Vaše navdušenje, ko bi videli, kako vztrajno zahtevate svoje pravice, morda bi se tudi njim omehčala tista njihova trda srca. Pozvali smo Vas semkaj, da danes zopet ostro in odločno manifestirate za to svoje pravo.

Ta govor so zborovalci spremljali z neprestanim burnim odobravanjem.

Nato je podelil predsednik besedo referentu drž. poslancu dr. Otokarju Rybáru. Ali precej čase ni mogel govornik priti do besede, ker mu ni dopuščala tega burna ovacija. Ko se je ta polegla, je začel dr. Rybár govoriti. Mnogokrat smo ga že čuli in nešteti so triumfi njegovega daru poljudnega govorništvá, njegove globokozamišljene in logično zgrajene argumentacije in prepričevalne njegove besede. Ali danes moremo reči, da je včeraj dr. Rybár še nadkrilil dosedanega dr. Rybára. Tako temperamentno, tako efektivno, tako porazno za razne nasprotnike ga še nismo slišali govoriti. Govoril je prav iz srca, kakor mu je narekovala užaljena slovenska duša. Govoril je nad poldrugo uro, žigosajoč nekulturno in barbarsko postopanje naših narodnih sovražnikov, obsojajoč zanikrnost, krivičnost in pristranost avstrijskih vlad, z dejstvi, ki so rezala v živo, zavračajoč narodu našem sovražne napade socialne demokracije, je govornik — sklicevaje se na obupne razmere na Koroškem, ki jih je tudi letos gledal na lastne oči — predočil v živi sliki, kam bi dovelo tudi nas, ako bi se udali zahtevam naših internacionalcev in odnehali od narodnega boja. Izlasti je govornik neumljeno bičal sovraštvo socialne demokracije proti naši šolski družbi, proti tistemu edi-

nemu faktorju, ki daje narodu ob periferiji šole.

Prizori, ki so se odigrali med temi izvajanjem jednostavno ni možno verno opisati. Viharji so pretresali dvorano in pričali, da to, kar so gromela Rybáreva usta, čutijo vsa srca; klasična priča za efektivnost Rybárevega govora pa je bil tudi — vladni zastopnik g. policijski komisar dr. Seneković. Ni mogel skrivati svojega razburjenja in se je parkrat obrnil do predsednika s svojimi opomini. V odgovor pa mu je dr. Rybár zagromel poziv, naj v svojem poročilu točno opiše ogorčenje slovenskega ljudstva proti krivičnosti vlade, in ko mu je zaklical nekako: Dobro, gospod komisar, vlada ima pravico zahtevati, da se mi držimo zakonite poti in da rabimo zakonita sredstva, ravno zato pa imamo mi pravico zahtevati od vlade, da se nje uradniki držijo zakona. Tudi zborovalci so odgovorili vladnemu komisarju s hrupno, ponovno par minut trajajočo demonstracijo.

Trpke akcente je govornik naslovil tudi na tiste slovenske malkontente, ki bi hoteli snovati vedno nova društva mesto, da bi vršili narodno delo. Z izgledom na Hrvatskem je pokazal, kam dovaja narod tisto pretirano strankarsko cepljenje, kjer so prišli — davi imajo na papirju vse garancije svobodne in neodvisne države — tako daleč, da norce proglašajo za zločince a zločince imenujejo za krmisarje! Ne več strank, ne več listov, ampak več narodnih delavcev potrebuje slovenski narod.

Govornik je zaključil: Če je brat kaj zagrešil, opominjamo ga po bratovski, proti sovražniku pa dvignimo trdo pest. (Gromovito ploskanje, živio-klici, ovacije govorniku). Seveda podamo ta krasni govor dr. Rybára v popolnem obsegu.

Nato je dr. Rybár prečital nastopno resolucijo:

„Tržaški Slovenci zbrani na javnem shodu v „Narodnem domu“ dne 11. avgusta 1912,

izražajo svoje ogorčenje nad skrajno krivičnim postopanju avst. vlade, ki na Primorskem naravnost luksurično skrbi za nemško in laško ljudsko, srednje in strokovno šolstvo in namerava Lahom dati celo visoko šolo, a zanemarija na žaljiv način celo ljudsko šolstvo tržaških Slovencev in vse to vzlic dejstvu, da so Lah kot večina v deželnih in vseh večih občinskih zastopih v prijetnem položaju, da tudi z denarji slovenskih davkoplačevalcev vzdržujejo in spopolnjujejo v preobilni meri laško šolstvo, in vkljub nadaljnemu dejstvu,

II.

Kargačević je medtem prispel do zadnje sobe na tej strani dvorane, v okroglo elegantnemu vrvenju v dvorani, kjer ga je nekako stiskala imenitnost tu zbranih ljudi in mu je bil tuj — njihov nemški, francoski in madjarski razgovor. Naravnost bolelo ga je, da je slišal samo tuje besede. Šele pred dvema urama se je izprehajal po „angleškem parku“ v Novi vesi s svojim tovarišem Smodekom in mladim prijateljem Derkosom, kjer so se dogovarjali in pogovarjali, kako bi mogli tako povzdigniti svojo materino besedo, da bi se ji priznala vrednost in neka pravica. Sedaj pa — sedaj, v domu prvega hrvatskega velikaša, se ni slišal svojega rodne glasu, kvečjemu od kakega banderijalca ali pandurja!

V okrogli sobi je našel družbo starih gospodov, ki so se skrili semkaj s pipa mi in smotkami, — da se porazgovore o javnih stvareh. Umaknili so se semkaj še v začetku zabave pod vodstvom kanonika in opata Škrabca, silnega kadilca, ki je na „prediju“ uredil celo tobačno tovarno

in tvorijo Nemci le minimalno iz samih priseljencev obstoječo percentualo primorskega prebivalstva, dočim morajo Slovenci vkljub svojemu ob vsaki volitvi in celo ob zadnjem ljudskem štetju dokazanem velikemu številu in velikim žrtvam, ki jih v krvi in denarju doprinašajo za avstrijsko državo, sami zbirati sredstva za vzgojo svojih otrok v materinem jeziku;

zlasti prosvedujejo proti zavlačevanju podražljive akcije glede slovenske zasebne šole družbe sv. Cirila in Metoda in proti temu, da se to akcijo spravlja dosledno v odvisnost od šolskih želja Nemcev;

obnavljajo z vso energijo svoje že znane postulate glede slovenskega šolstva v mestu in v okolici, a posebno povdarjajo nasproti zadnjim vestem o pripravah za laško jurid. fakulteto svoje večkrat precizirano stališče, da se sicer ne protivijo opravičenim kulturnim zahtevam nobenega naroda, da pa se morajo protiviti uresničanju laške vseučiliščne zahteve, dokler ne dobijo tržaški in okoličanski Slovenci vseh potrebnih ljudskih, strokovnih in srednjih šol, in da na vsak način zahtevamo, da se v hipu, ko se otvori v Trstu italijanska juristična fakulteta, ustanovi istočasno v istem mestu tudi slovenska,

ter pozivljajo naposled c. kr. vlado in slovenske in slovanske državnozbornske poslance, naj že enkrat ugodijo tem povsem opravičenim in za razvoj in kulturo tržaških Slovencev neobhodno potrebnim zahtevam.

Resolucija je bila vsprejeta seveda soglasno in ob impozantnih pojavih slovenske zavednosti in odločnosti.

Nato se je oglasil za besedo mestni svet. Stefan Ferluga, izrekajoč predgovorniku iskreno zahvalo, da je tako krasno in odločno nastopil proti krivici, da je govoril vsem iz ust in iz srca. Iz svoje dolgoletne učiteljske prakse je podal govorniku dva izgleda, skrbnega in zanikrnega očeta. Prvega se je iz srca veselil, drugega je s prepričevalno besedo privedel do spoznanja. Tak zanikrni oče, ki mu ni maril do šolske izobrazbe svojega otroka, je tudi naša vlada, ki nam dopušča le pravico, da plačujemo davke v denarju in krvi. Ne daja nam, kar je v življenju najbolj potrebno. Vse naše dosedanje zahteve niso nič izdale. Poskusimo z drugačnim načinom zahtevanja. Zakličimo vladi: *Odreši nas od davka v denarju in krvi, potem bomo že sami skrbeli za svoje šolstvo in ne bomo nič zahtevali od tebe!* (Velikanski frenetični aplavz.)

in je vedno delal na to, da so bile njegove smotke boljše, nego one iz glasovite tovarne barona Danijela Raucha.

Opat je počasi hodil po sobi od enega konca do drugega in lovil s svojim debelim, dolgim nosom dim smotke, ki ga je v obliki kolesu spuščal v zrak. Kanonik je bil nenavadno močan, visok človek in — precej kmetskih manir. Zato je prihajal večkrat v nasprotje s škofom, ki je bil od nog do glave „grand seigneur“, in se ni mogel privaditi precej hrupnemu načinu opatovemu. Ali — drugače je bil umen človek, klasično naobražen; svojega Horaca je znal na pamet, znal je zlagati dovršene latinske ode, ki jih je spesnjeval ob svečanostnih prilikah in dajal posebej tiskati. Včasih ni celo samo o kraljevem, palatinovem in škofovem gođu zajahal svojega pegaza, temveč se je navduševal tudi za manj vzvišene strani. Tako je zložil neštete ode na dober kis, na slastnega pečenega hujska, — največ pa na svoj tobak in je upal pri tem, da tako popolni Horaca, katerega je obžaloval, da se ni imel priložnosti, da spozna ta dar nebes in da zapoje tem „delicium deliciarum“ kako odo ali himno, priznavajoč v svoji

PODLISTEK.

Osvit.

Slike iz tridesetih let.

Spisal Ksaver Šandor Gjalaski. — Prevel A. E.

Jeza gospe generalovke bi se bila gotovo še dalje razvijala na podoben način, ker ona sploh ni mogla trpeti, za živo glavo ne, mladih lepih gospic, a prav posebno pa je sovražila Magdaleno Dumičevó, rojeno Lackovičevó. Toda hudoournik njenih besedi se je ustavil vsled prihoda mestnega konzula, ki je z veseljem in ponosnim obrazom povedal, da pridjutri po reško-karlovski cesti žival žiraf ki jo egiptovski paša Ibrahim pošilja cesarju Franu za schönbrunski zverinjak.

Zanimanje vse družbe se je strnilo s daj okrog te žirafe, živali, ki je še nis videli v Zagrebu. In vsi so se zelo razveselili, ko jim je povedal konzul, da bo žival dva dni počivala v Zagrebu in da jo bodo vodili vsak dan po dvakrat okoli Harmice, da jo more videti mestno prebivalstvo. Konzul, gospod starejših let, ni znal posebno dobro nemški; zato mu je

opis delal precejšnjo težavo in ni bilo čudno, da je bila na koncu njegovega pripovedovanja gospa generalovka z vicekonosovko vred prepričana, da je žirafa neka vrsta velikanskih žrjavov. In tevez konzul se je moral zateči k latinščini, da je točnejše razložil vnanjost in narav živali, da potem konziljarjevka, ki je izvrstno znala latinski, prevedla njegov opis v nemščino.

Tedaj je prišel skozi salon mlad človek, precej okorne in popolnoma neelegantne vnanjosti. Bil je nekoliko odebel, v kretnjah neroden, v ponašanju ponižen, se je kretal zmedeno in nesigurno in je nosil svojo ogromno glavo nekoliko povešeno, — kakor da jo je izgubil.

Pred konzulom in generalovko se je globoko poklonil. Drugih gospic se ni drznil niti pogledati. Bilo mu je, kakor da je pod šibami, dokler ni izginil v bližnji sobi.

— Kdo je bil ta medved? — je vprašala generalovka konzula.

— Mladi, šele ravnokar v Pešti cenzorirani odvetnik Kargačević. Odnekod iz Slavonije. Sedaj je — kakor se mi zdi — instinktor pri grofu Žoržu. Pravijo, da je učena glava, — no, mlad človek.

Nadaljni in zadnji govornik je bil g. Mihael Križmančić, ki je v priprosti obliki ali v živih barvah slikal, opiraje se na zgodovino, velikanske zasluge, ki so si jih izlasti Jugoslovani, v prvi vrsti pa Hrvatje pridobili na bojnih poljih za državo in dinastijo. Da ni bilo Jugoslovancov, država bi bila že večkrat izgubljena. A kako plačilo dobivamo za to? To nam kažejo razmere, radi katerih je bil sklican današnji shod. Naš vojak služi verno in zvesto, ko pa je doslužil in želi dobiti kake službe, je prvo vprašanje: Sprechen Sie deutsch? Ali tedaj, ko so ga potrdili v vojaške, ga niso nič vpraševali: Sprechen Sie deutsch? (Viharna veselost, demonstrativno pleskanje in odobravanje). Na zaključku se je govornik obrnil na adresu naših poslancev: Borite se za izvedenje § 19 državnih zakonov in ne bojte se nič, ker imate zvesto armado za sabo! (Ponovno burno odobravanje.)

V svojem zaključnem govoru se je predsednik dr. Wilfa n spominjal aktualnega vprašanja podržavljenja italijanske občinske realke.

Najprej je podal nekoliko historijata tega vprašanja. Že v letščnji proračun je stavila vlada neko svoto, a začetkom leta je pozvala župana na dogovore. Res je prišlo do dogovorov o pogojih za ta čin. Meseca julija pa je vlada doposlala županu dopis, v katerem je zahtevala od njega kratko malo, naj skliče nemudoma sejo občinskega sveta, da sklene potrebo za izročitev realke v državno oskrb. Ta poziv je bil sestavljen v taki obliki, da so morali gospodje na magistratu razumeti, da v tem slučaju vlada ne odjenja, in da ne bo trpela nikakega zavlačevanja. Seveda je bila večina mestnega sveta drugačnega mnenja, nego pa večina bivšega občinskega zastopa v Puli. Tudi tam doli so ustanovili italijansko gimnazijo, ali potem so prosili vlado, naj gimnazijo podržavi, ker nimajo denarja. Tu pri nas pa, kjer imajo moč v rokah, da — kar se je godilo posebno pod prejšnjimi namestniki — občina slepo trosi denar občanarjev, so se protivili podržavljenju. Ker jim je do tega, da bi se mladina še nadalje vzgajala v iredentističnem duhu. Če pa smo mi protestirali proti temu, da občina nič ne stori za slovensko šolstvo, so nam odgovarjali, da morajo veliko trošiti za srednje šole, ki jim jih vlada noče dati. In ko smo mi nato zahtevali, naj vlada prevzame srednje šole v svojo oskrb, so odgovarjali, da tega nočejo, ker vladi ne zapujajo in ker hočejo, da na srednjih šolah vlada italijanski duh. Tako je šla stvar z dvih strani. Proti koncu leta smo zopet odločno zahtevali, naj se tržaški mestni srednji šoli podržavita, da se s tem občina razbremeni za stotisoče, kateri denar bo potem na razpolago, ki naj se ga upotrebi tudi za slovensko šolstvo.

Zakaj je vlada postala energična? Ne bi se bila ganila tudi sedaj, da se ni pripetil povodom ljudskega štetja nek poseben slučaj. Neki profesor, profesor nemškega jezika, je prišel v konflikt s svojimi kolegi, prišlo je celo do dvoboja in ko nečeno so na sodišču prali svojo čast. Tako se je zgodilo, da se je jelo tudi namest-

skromnosti, da on sam ne bo nikdar znal tako peti, kakor bi to napravil Horac. Latinski jezik je ljubil strastveno. V Napoleonovih časih je bil župnik v Posavini in je zapustil Posavino tistidan, ko je bil izdan nalog, da se mora uradovati francoski in hrvatski, in je gojil v svojih prsih silno mržnjo na Napoleona, ker se je predrznil otokati se take svetinje. Mladino, ki je po Napoleonovem padcu pozivala hrvatski narod, da se naroči na časopis, pisan v hrvatskem jeziku, je imel za barbarje in je proval nove šole, da vzgajajo take ljudi, a Anton Mihanović mu je bil pravi antikrist, ker se je predrznil v posebni knjižici napasti rabo latinskega jezika, poudarjati smešnost klasične frazeologije v današnjih razmerah in pripočati materin jezik ter slaviti lepoto dubrovniških pesnikov. Mladega klerika Pavla Štovsa, ki je zlagal hrvatske pesmi, je smatral za nevedneža, ki ne zna pesniti v latinščini, in popolno resno je povpraševal semeniške profesorje, kako je Štoosovo znanje latinščine. Najbolj pa se je jezil na Madjare, ki hočejo Hrvatom odvzeti pravico latinskega jezika. (Pride še).

ništvo zanimati za razmere na tržaški občinski realki, kjer so prepevali učenci garibaldinske himne — pa naj bo že v šolskih sobah ali na straniščih, to je vseeno. In tako je začela vlada reševati Avstrijo na občinski realki in je prevzela realko v državno upravo.

Glede stališča, ki je zavzemljejo slovenski svetovalci nasproti temu vprašanju je izjavil go. ornik na kratko, da je prišla stvar nenadoma kar v enem tednu. Slovenski svetovalci niso mogli drugače nego da so ostali dosledni. Vedno so zahtevali podržavljenje in zato so tudi zahtevo vlade odobrili. Potestirali pa so proti temu, da je vlada tem povodom Slovence popolnoma prezrla in da pozablja na njih. Ve sicer, da je to element, ki prihaja do veljave na volitvah in na ljudskem štetju, ve da je to material ki utegne v slučaju potrebe dobro služiti. Ali za vse to dovoljuje sitnemu Rybáru k večemu po pet učiteljev na družbini šoli. Proti temu za postavljanju slovenski zastopniki najgor čeneje protestirajo in Vas prosim, da se danes tudi vi pridružite temu protestu. Mi smo na stališču, ki je bomo neizprosno branili, da namreč vlada, kadar rešuje kaka vprašanja in karar hoče kaj dati Italijanom mora vprašati za njihovo mnenje tudi Slovence, ona je kriva poitalijančevanju našega naroda, ona je kriva, da je italijanski element preko vse mere in proti vsaki pravici postal tu tako silno prevladajoč element. Zato je tudi sedaj oje sveta dolžnost, da jemlje obzira na žrtve italijanske brutalnosti in zankrnosti vlade.

Še se bomo morali shajati rad šolskega vprašanja, a mi vam zaupamo, da se boste vsikdar radi odzvali našemu pozivu in če bomo složni in odločni, mora priti čas, ko kaj dosežemo.

BRZOJAVNE VESTI.

Francoski minister Poincaré v Petrogradu.

PETROGRAD 10. Ruska brzojavna agentura dementira vest, da se ima za čas bodočnosti Poincareja v Petrogradu razviti balkansko vprašanje.

PETROGRAD 10. Car Nikolaj in carica Aleksandra sta danes opoludne sprejela ministerskega predsednika Poincareja.

Med Turčije in Črnogoro.

CARIGRAD 10. Gre govornica, da je turški odposlanec na Cetinju demisioniral in da je pozvan v Carigrad.

Učinski potresa v Turčiji.

CARIGRAD 10. Danes ob 12. in pol predpoludne so občutili v Miriatilu in drugih krajih na obrežju Marmarskega morja zopet močne potresne sunke. Po potresu je bilo 300 oseb ubitih, oziroma ranjenih.

CARIGRAD 11. Po potresu je bilo ubitih več nego 1000 oseb. Ljudstvo tabori na planem. 7 vasi je popolnoma razdejanih. V Drinopolju je potres poškodoval 20 mošej, mnogo hiš in stolpov. Vrelci toplje pri Dedeagoču so usahnili. V Galipolju se je mnogo hiš zrušilo s hriba doli.

Privatne vesti pa trdijo, da število mrtvih znaša 4000.

„Veleizdajniški proces“ v Zadru.

ZADER 10. Te dni se prične „veleizdajniški“ proces proti večim dijakom iz raznih dalmatinskih mest. Branili jih bodo odvetniki-poslanci. Ta proces je v zvezi z Jukičevim procesom v Zagrebu.

Ustavljen list.

SERAJEVO 10. Jugoslovanski žurnalst grof Orsich je začel izdajati tu hrvatski dnevnik, ki ga je pa oblast ustavila in dala zapleniti vse številke, ker Orsich ni položil kavicije.

Vojevito razpoloženje v Bolgarski.

SREDEC 10. Danes in v terek se vršijo v Sredecu in po drugih mestih ljudski shodi, ki v sprejetih resolucijah zahtevajo od vlade, naj napove Turčiji vojno.

Peklenski stroj v poštnem uradu.

SOLUN 10. V avstrijskem poštnem uradu je danes ob 9. in pol predpoludne eksplodiral peklenski stroj. Lokal je demoliran. Dva uslužbenca ranjena. Poštni urad posluje dalje.

SOLUN 10. Dozdevnega atentatoria so zaprli.

Automobil in voz trčila skupaj.

BOLCAN 10. Trčila sta skupaj neki voz. 2 osebi ubiti, 4 težko ranjene.

Novi dohodi za pomlad in leto!

Čevljarska zadruga v Mirnu pri Gorici

v TRSTU, Via Barriera vecchia 38 in Via del Rettori 1,
v GORICI, na Starem trgu 1. — V SPLITU, ul. Star. suda 314.

naznanja slav. občinstvu, da je prekrbela svoje prodajalne

s svežim poletnim, črnim in barvanim obuvalom ličnega kroja in dela ter finega in trpežnega usnja.

Poštni paket 3 kg netto

Malinovega : sirupa

pristnega, naravnega pošilja franko po vsej monarhiji

G. PICCOLI

lekarnar v Ljubljani

proti povzetju K 5'60.

Pošilja se tudi v sodčkih in steriliziranih steklenicah.

Moja stara

izkušnja je in ostane, da je za odpravo poletnih mehurčkov kakor tudi v svrhu dosege in ohranitve nežne, mehke kože in bele polti najboljšje svetovno znano mleko iz lilijvega mleka Steckenpferd, znamke „Steckenpferd“, Bergmann & Co., Dešin (Teischen) na Labi. Komad po 80 vin se dobiva v lekarnah, mirodilnicah, parfemerijah in drugih trgovinah. Ravno tako se je obnesla Bergmannova filijna krcma „Manera“ za ohranitev nežnih belih damskih rok; v tubah po 70 vin. se dobiva povsod.

ZALOGA TOVARNIŠKEGA

POHIŠTVA

R. BLAHA - TRST

ULICA CASERMA ŠT. 4.

TELEFON 16-31.

PREJ „MIZARSKA ZADRUGA V SOLKANU“

POPOLNE UREDBE ZA HOTELE, PENZIJE,

GOSTILNE IN KAVARNE.

POHIŠTVO PO VSAKOVRSNIH CENAH.

SPECIJALITETA: DIVANO POSTELJA

(„SPAVAJ PATENT“) OD GLASOVITE

— TVORNICE JACKEL Z DUNAJA. —

Kron 6200!!

AUTOMOBILI FORD 1911

Največja tovarna sveta. Izdelovanje letno 40.000 voz. edinega tipa CHASSIS 20 HP šest raznih tipov kočij. Kočija „FORD“ je najpopolnejša, najhitrejša in najekonomičnejša, kaj jih obstoji. — GENERALNI ZASTOPNIK

ANTON SKERL . TRST

Piazza Goldoni 10—11, Tel. 1734

Velika centralna garage, ulica del Bachi 16, vogel ulica Boschetti.

TELEFON 2247. STOCK PNEUM GOODRICH (amerikanske)

Automobili na posodo po zmerni cen.

Varstvo in vadrževanje avtomobilov. — — Solidna postrežja

Poskusite FI-GOVO KAVO „Salutin“ ki je naj-

finjši in najzdravejši kavni pridatek. Doblva se vs vseh boljših prodajalnicah.

Prva in edina pisarna -- v vojaški stvari --

(koncesionirana od o. k. namestništva)

Trst, ulica della Caserma 5, II. n.

Daja nasvete in informacije o vsem, kar se tiče novačenja in vojaške službe. Izdeluje in odpošilja vsako vrsto prošelj vojaškega značaja — oproščanje od vaj, enoletno prostovoljstvo, ženitve, doseganje zakonitih ugodnosti glede prezenčne službe, vsprejetja v vojaške šole itd. — Pooblaščen je zastopati stranke pred oblastnjami. — Reševanja hitro in točno. — Uradne ure: Ob delavnikih od 9. predpoludne do 7. popoludne. Ob nedeljah in praznikih od 10. do 12. opold.

UMETNI ZOBJE

Piombiranje zobov

Izdiranje zobov brez

= vsake bolečine =

Dr. J. Čermák V. Tuscher

zobozdravnik konces. zobni tehnik

— TRST —

ulica della Caserma šte. 13, II. n.

Prodajalnica ur in dragocenosti

G. Bucher

(ex drug Dragotina Vekjeta)

Trst (nasproti prejšnje prodaj. D. Vekjet) Corso št. 36.

Bogati izbor zlatanine, srebrnine, dragocenosti in žepnih ur. Kupuje in menja staro zlato in tudi srebro z novimi predmeti. — Sprejema naročbe in popravlja vsakovrstne srebrnine, zlatanine, kakor tudi žepne ure.

DELO SOLIDNO. CENE ZMERNE.

PEKARNA

Ivan Kocjan

Trst - Vrdela-Školj št. 317

ima dvakrat na dan svež kruh na razpolago. — Sprejema tudi naročila za postrežbo na dom. Sprejema v pečivo vsakovrstne testenine.

Cene zmerne. Snaga zajamčena.

R. Gasperini, Trst

Telefon šte. 1974. SPEDITER Via Economo št. 10

Prevozno podjetje

2051

Sprejme razcarinjvanje kakoršnegasibodi blaga iz mitale, dostavljanje na dom.

POŠILJATVE, POTEGA KOVČEGOV. NAJDOGODORNEJŠE CENE.

Zastopstvo tvrdke „CEMENT“

Tovarna cementa „PORTLAND“ v Spiljeta.

PRODAJA NA DROBNO. CENE BREZ KONKURENCE.

Velikanska zaloga pohištva in tapecarij

:: Paolo Gastwirth ::

TRST, ul. Stadion št. 6 - Telefon 22-85 (hiša gledališča Fenice)

Najbolj ugoden vir za nakupovanje bodisi glede cen, kakor tudi kakovosti. Kolosalni izbor.

Dva atentatorja in štiri psihijatri.

„Slovenski Narod“ je priobčil ta-le aktualni in dogodkom veleprimerni članek:

Državni pravdnik je danes v Zagrebu predlagal za Jukića smrtno kazen. Izrazil se je, da je bil ves napor proglašiti atentatorja za umobolnega zamanj, da stoji mnenje obeh psihiatrov kakor skala. Morda je nameril revolver proti Cuvaju, morda je tudi sicer kazal znake nekake abnormalnosti, toda v hipu, ko je naperil revolver proti Cuvaju, si je bil svojega zločinskega dejanja popolnoma svest, se je zavedal, da izvršuje zavratni umor. Meč pravice naj odtrga zločinsko glavo Jukićevo, temnice naj pokopljejo skrivne utroke in mladeniče. Jukić ni zdrav, so rekli psihijatri, je psihopatična, hereditarno obremenjena natura. Ni bil zdrav na umu kot deček, kot srednješolec, pri vojakih so ga imeli za norca ter ga končno odpustili iz službe, za časa svojih visokošolskih let je razvijal nazore in ideje, ki so se vsem zdele blazne, kupoval je v Bosni posestva brez denarja ter si tam urejeval zoologične vrtove, brez posestev, zaročeval se je brez — neveste, ustanavljal je republiko norcev; v zaporu je cele noči pridigal orožnikom, prirejal je love na bolhe, pri razpravi je divjal, lotili so se ga krčič, v celici so mu morali obleči prisilni jopič. Preiskovalni sodnik mu je bil dal celico tapetirati z debelimi slamnjačami, da „prepreči samomor“, torej v očividni bojazni, da prične Jukić divjati ter se pri tem ob trdih stenah pobije ali pa celo ubije. Psihijatri so strokovnjaško kimali z glavo ter končno izrekli, da, res je Jukić bil pred atentatom abnormalen, napol blazen človek, pokazal je po atentatu, da njegov duh ni zdrav, toda — v trenutku atentata samega je bil zdrav, popolnoma zdrav in čil, svež in na duhu krepak, niti alkohol, ki sicer učinkuje na možgane psihopatičnih natur kakor uničevalen strup, ga ni omamil, temveč mu le še ojačil korajžo. In dr. Žirovčič je še pristavil, da je alkohol morda tudi nekoliko zmešal možgane atentatorjeve, toda šele potem na begu in zaporu.

Preje in pozneje bolan na duši in na duhu, pred Cuvajem z revolverjem v roki, pri popolni zavesti, za svoj čin torej nedvomno v celem obsegu odgovoren. Tako sta rekla izvedenca. Oba sta ravnateljja stenjevške norišnice, deželnega zavoda, ki časti v gospodu Cuvaju svojega najvišjega šefa...

Ob isti uri, ko se je pred zagrebškim sodiščem po prevdarnosti in najboljši vesti izvedencev zapečatila usoda hrvaškega napadalca, sta predložila v Budimpešti psihijatrična izvedenca svoje strokovnjaško mnenje o madžarskem atentatorju. Dan pred Jukićevim činom je poslanec Kovacs streljal v ogrskem parlamentu na prezidenta grofa Tiszo, na moža, katerega življenje ima v političnih in najvišjih krogih stokratno ceno Cuvajevega telesa. Kakor Jukić, tako je tudi Kovacs sprejel svoj cilj. Naključje je hotelo, da je Kovacs kroglja frčala srečnejše, zadela ni nedolžnega, drugo naključje je bilo, da je mogel Kovacz pognati eno kroglo sebi v glavo, med tem, ko so Jukića še pravčasno razorožili. To je vse.

Kovacs je bil pred atentatom zdrav, vesel in podjeten politik. Z židovsko prefriganostjo je vodil svoje (privatne) kupčije, s strokovnjaško hladnokrvnostjo, je polagal tisoče in tisoče na varno tehtnico borznih špekulacij — dokler ga ni zadela nesreča. Stal je tik pred konkurzom, bogata rodbina mu ni hotela pomagati, in preostajalo mu po njegovem mnenju ni druzega, kakor z revolverjem končati „afero“. Baš je divjal v ogrski zbornici bal med diktatorjem Tiszo in opozicijo, kateri je pripadal tudi Kovacs. In spekulativni borzijanec je sklenil riskirati nekaj na politični borzi, napraviti iz lastnega poloma svoj dober „šlager“ za svoje prijatelje, vzel je revolver ter ustrelil na Tiszo. — Težko ranjenega so ga prepeljali v sanatorij, mesto verig in pasje hrane, je čutil nežne roke skrbnih strežajev in se krepčal z izbranimi jedili bolniške hrane. Pozneje v preiskovalnem zaporu je sodnik postopal z njim kakor z gentlemanom, spošljivo so se mu bližali psihijatri. Opazovali so ga dolge tedne, preiskovali, povpraševali in

po najboljši prevdarnosti in vesti so odločili: Kovacs je sicer zdrav in normalen človek, nikakšnega znamenja ni, ki bi dokazoval bolehnost njegovega duha — toda v trenutku svojega čina, v hipu, ko je stal z revolverjem pred Tiszo, je bil blazen, popolnoma zmeden, in nikakoršna odgovornost ga ne more zadeti...

Kovacs se bo skoraj veselil svobode zdrav in čil, slavili ga bodo kot junaka in marsikdo bi dejal, da je njegov čin s svetlimi črkami zapisan kot čin prave močatosti in kremenitosti v knjigo ogrske zgodovine. Jukić bo bolan čakal v svoji celici, da izvrši krvnik osvetlo nad njegovim zločinom, nad katerim bodo, kakor je danes rekel državni pravdnik, jokali pozni zgodovinopisci, ko bodo beležili sramoto Hrvaške...

„Venčajte ga!“ bo klicalo ljudstvo Kovacsu, „križaj ga!“ bodo mrmrali Cuvajevi hlapi Jukićevemu rablju...

Vsaka beseda, ki bi jo dodali tej sliki o dveh atentatorjih in štirih psihijatrih, bi bila odveč.

Justitia fundamentum regnorum.

Domače vesti.

Jezikovna pravičnost pri c. k. glavni zalogi tobaka v Trstu. Tam v ulici S. Lazaro se blišči prebarvani dvojezični laški in nemški napis c. k. glavne zaloge tobaka. Kakor da bi bil napravljen ta napis samo za 11 tisoč Nemcev in za Italijane, se šopiri to javno naznanilo nad vrati glavne zaloge tobaka za c. k. krožje Trst, deloma Istre in Goriške. Prav tako, kakor da bi ne bival nobeden Slovenec na gori navedenem ozemlju in kakor da ne bi niti vinarja nosil v to c. k. glavno zalogo tobaka, ki jo ima v zakupu gospod Č. Dragotina. Dobro, ako služi ista samo za Italijane in Nemce zahtevamo od slov. c. k. finančnega ravnateljstva v Trstu, naj blagovoli odrediti drugo zalogo, kjer bomo tudi mi Slovenci imeli svoj nadpis v našem jeziku. Ako ima 11 tisoč Nemcev pravico do svojega jezika — in to celo na prvem mestu — mislimo in si dovoljujemo opravičeno zahtevati, da tudi 56 tisoč tržaških Slovencev — poleg Istrskih in Goriških, da jim dajo njihove jezikovne pravice. — Mari smo mi tu samo za plačevanje in molčanje? Kaj briga nas, ako se nahaja zaloga tobaka v pretvezno (a ne resnično) „italijanskem mestu“?! Mi smemo zahtevati bodi zaloga kjerkoli hoče — tudi slovenski napis. Ne moremo in ne smemo odnehati popred, dokler ne dosežemo enakopravnosti tudi na tabli c. k. glavne zaloge tobaka za tržaško okrožje. Davkoplačevalci.

Posobni vlak Tržaškega Sokola na Bled 15. t. m. Opozarjamo na večerajšjo noč, da morajo oni, ki vstopijo na postajah v Rocolu, Vrdele in na Opčini, kupiti vožne listke preje pri Tržaškem Sokolu. Denar sprejema do torka 13. t. m. zvečer vratarica Nar. Doma ga. Biček. Oni, ki vstopijo na vlak v Trstu in na postaji na Repen Tabru naprej, kupijo vožne listke pri postajnih blagajnicah.

Listek stane za Trst Bled in nazaj K 5:60.

Vlak odhaja: iz Trsta, državni kolodvor ob 4:37, iz Rocola ob 4:48, iz Vrdele ob 4:57, iz Opčine (drž. kol.) ob 5:20, iz Repentabra ob 5:28, iz Dutovelj-Skopo ob 5:36, iz Stanjela-Kobdila 5:45, iz Rihemberga ob 5:56, iz Prvačine ob 6:13, iz Volčjedrage ob 6:25, iz St. Petra pri Gorici ob 6:32, iz Gorice (drž. kol.) 6:43.

Na Bled pridemo ob 9:23. Vlak se odpelje iz Bleda ob 9:03 zvečer.

Ponavljamo, da se z vlakom odpelje lahko vsak, ne samo člani sokolskih društev.

Ako iz okolice ne kupi zadosti izletnikov preje vožnih listkov, kakor zgoraj povedano, in bi se radi tega moral odpovedati vlak, bode to naznanjeno v sredo dne 14. t. m. v „Edinosti“. Za plačane zneke jamči Tržaški Sokol.

Tržaška mala kronika.

Trst, 12. avgusta 1912.

Požar v tovarni linoleuma. V soboto popoldne je začelo goret v tovarni linoleuma pri sv. Andreju. Požar je popolnoma upepelil eno glavnih poslopij. Ogenj je iz doslej še neznanega vzroka nastal v

RUDOLF SCHULTZE

IZ BERLINA konesaljonirani zobetehnik
Plazza Barriera vecchia, uhod ulica Sette Fontane šte. 2, II.

UMETNI ZOBJE PO NAJNOVEJŠI MODERNI TEHNIKI.
JAMČI SE ZA PERFEKTNO IZVRŠITEV.

Zmerne cene z ozirom na razmere manj posedujočih slojev.
OPRAVKI SE IZVRŠUJEJO V DVEH URAH. — SPREJEMA OD 9—1 IN 3—7.

„Slavija“

vzaj. zavarov. banka v Pragi

Rezervni fond K 53,758.285-24.

Izplačane odškodnine in kapitalje Kron 115,390.603 61.

Dividend se je doslej izpl. K 2,596.081-85.
Po velikosti druga vzajemna zavar. naše države z vseskozi slov.-narodno upravo.

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejih kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, kakor nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodno zavar. na doživetje in smrt z manjšajočimi se vplačili. Zavaruje poslopja in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Zavaruje tudi proti vlamu. Dovoljuje iz čistejga dobička izdatne podpore v narodne in občnokoristne namene.

Glavni zastopnik v Trstu
V. CEGNAR, ulica Caserma 12,
TELEFON št. 21-47.

NUOVO

Hôtel Provinciale

(Novi deželni hotel)

Trst, la'go Santorio 4 (Farneto).
40 sob, električna luč, ves komfort, stroga snažnost. — Cene zmerne.

ALOJZIJ SKERL.

TRATTORIA

„All' Antica Pompei“

Trst, Piazza Carlo Goldoni 4

Priloge se slavnemu občinstvu. — Toči se izvrstno vino: teran, istrska, furiansko in belo. Štefaldsko piv. Domaše kuhinja s raznovrstnimi mesnimi in gostimi jedili. — Za obilen obisk se toplo priporoča
FRANJO MARINŠEK.

„Caffé Goldoni“

Trst, Piazza Carlo Goldoni št. 2.

Pijače naravne in prve vrste. Časopis in ilustracije. POSTREŽBA TOČNA.
Za obilen obisk se najtopleje priporoča
FRANJO MARINŠEK.

Avstrijska paroplovna del. družba „Dalmatia“.

vzdržuje od 1. maja 1912, sledeče glavne proge:

Trst-Metković A. (poštna).
Odhod iz Trsta v ponedeljek ob 5. uri pop.
Povratek vsako soboto ob 6.15 uri zjutraj.
Trst-Metković B. (poštna).
Odhod iz Trsta v četrtek ob 5. uri popoldne.
Povratek v sredo ob 6.15 uri zjutraj.
Trst-Metković C. (p.štna).
Odhod iz Trsta v soboto ob 5. uri popoldne.
Povratek v četrtek ob 6.15 uri zjutraj.
Trst-Korčula (poštna).
Odhod iz Trsta v torek ob 5. uri popoldne.
Povratek v ponedeljek ob 6.15 uri zjutraj.
Trst-Sibenik (poštna).
Odhod iz Trsta v petek ob 5. uri popoldne.
Povratek v četrtek ob 6. uri zjutraj.
Trst-Makarska (trgovska).
Odhod iz Trsta vsako sredo ob 6. uri popoldne.
Povratek v-aki ponedeljek ob 1.15 uri pop.
Trst-Vis (trgovska).
Odhod iz Trsta v soboto ob 7. uri popoldne.
Povratek vsaki četrtek ob 7.15 uri popoldne

ZALOGA DALMATINSKEGA VINA

(lastni pridelek iz Jesenic pri Omišu)

Filip Ivanišević - Trst

ulica Valdirivo št. 17. — Telefon št. 14-05.

Prodaja na drobno in na debelo.

GOSTILNE: „All'Adria“, ulica Nuova št. 11 la

„Al fratelli dalmati“, ulica Zudecche št. 2, v katerih

toči svoja vina I. vrste.

Prednosti

novi „Osramove“ svetilke

so sledeče:

1. V nategnjeni svetilni žici, ki zviša odpornost svetilke pri prevozu in v uporabi.
2. V nezmanjšanem prihranku 70%.
3. V sijajni beli svetlobi.
4. V dolgotrajnosti.
5. V mali kupni ceni.

Dobiva se povsod!

Osram-Lampen Gesellschaft
m. b. H.
Dunaj VII.2.

Trgovina kuhinjskih potrebščin

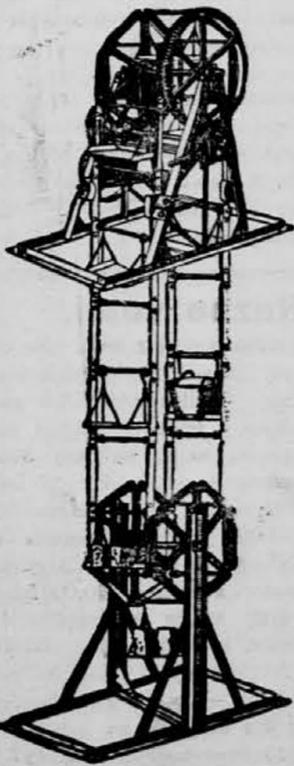
Trst, ul. Commerciale 3.

Velik izbor kuhinjske in sploh hišne priprave, porelane in steklovine, luči in lesenih priprav. Cene zmerne. Prip roča se za obilen obisk.

Mehanična delavnica

F. Miheučič &
: F. Venutti :
Trst, Via Tiziano Vecellio 4.

Popravlja in postavlja stroje in parne kotle, parne motorje, na plin, benzin in nafto. - Industrijalne instalacije vsake vrste: mline, stiskalnice in čistilnice. - Specijaliteta žag za kamnje, stiskalnice za grozdje; stroji za obdelovanje lesa - Izdelovanje - - oblik in vzorcev za testenine in biškote. - - Zaloga novih in starih motorjev, brizgalnic, strojev za vzdrževanje sidarskega materiala, mletje kave, - - - drož in drugih tehničnih predmetov. - - -

skladišču probkvine in jute. Dešli gasilci so zamogli lokalizirati požar še le po dveurnem naporu. Škode je okolu 200 000 kron.

Nar. del. organizacija.

Pomen izobrazbe za delavstvo. O tem predmetu se je že veliko pisalo in govorilo. To pa zato, ker smatramo za glavni vzrok slabemu položaju delavstva — neizobrazbo v delavskih vrstah. Lahko odkrito trdimo, da je največji sovražnik delavskega ljudstva: nevednost v lastnih vrstah. Neveden človek se zadovoljuje z vsem; če pa tarna in plaka, si pa ne zna pomagati. In kako naj si tudi pomaga človek, ki je tako neveden, da si misli, da je delavec ustvarjen le za tlačanstvo, le za sužnja! To vendar ni res; vsi smo prišli enaki na svet. Radi naše neizobrazbenosti so nas pametnejši razredi potisnili v bedo in revščino: Ako pa se hočemo rešiti, spoznavati moramo sredstva na podlagi katerih je možna rešitev... Prvo sredstvo je organizacija. Ampak, če delavec ne pozna dobrote organizacije in nje velikanskega pomena, se jej ne pridruži. Boj pa nič ne pomaga, če je 70% delavstva neorganiziranega. Zato treba odpreti delavcu oči, da najde pravo pot v organizacijo. Hočemo imeti vsestransko izobraženo delavstvo: narodno in socialno. Dosti imamo takih, ki ne vedo kateremu narodu pripadajo, ki ne poznajo slovenske zgodovine, slovenske literature i. t. d. Niti jezika ne razumejo popolnoma, kar je tudi velikanska, pravzaprav največja ovira. Nadalje imamo pa tudi dosti takih, ki so narodni kričarji in nič drugega. Taki mislijo, da so naš narod že rešili, če so zakričali enkrat, dvakrat „Živio slovenski Trst!“ Socialnega vprašanja nič ne poznajo. Če se jim pravi, delujemo narodno in socialno, pravijo: „socialno“ nočemo delati, ker je to socialna demokracija. Takih nezavednežev imamo še v naših vrstah, ki ne vedo niti, kaj pomeni besedica „socialno“. O, to bo ogromno dela! Dela dosti, predno spravimo to ubogo delavstvo do spoznanja. Treba, da začnemo takoj, da ne bo prepozno. Z ozirom nato je sklenila „Narodna delavska organizacija“ otvoriti to zimo narodno socialni tečaj, šolo, ki prične začetkom oktobra. Kdor se želi vpisati v to šolo, naj se blagovoli zglasiti v centralnem uradu N. D. O. ul. sv. Frančiška 2, in sicer ob delavskih od 10—12 dopoldne, ali od 4—8 zvečer; ob nedeljah pa od 10—12 dopoldne. Natančen program o raznih predmetih, objavimo. Na to šolo opozarjamo posebno mladino, ker se bodo v njej učili tudi govorništvu. Dobrodošli so nam pa vsi, ki hrepene po izobrazbi, ki hočejo kaj znati, da se vsposobijo za resne boje proti vsakemu, tako narodnemu, kakor socialnemu zatiranju.

Vesti iz Goriške.

Sokol Dobrovo se tem potom najpri srčneje zahvaljuje vsemu slavnemu občinstvu, ki je blagovolilo posetiti našo veselico, spojeno s prvim nastopom telovadcev, ter s tem pripomoglo do tako lepega moralnega kakor tudi gmotnega uspeha. Zahvaljujemo se nadalje blagorodnemu gospodu Fr. Osljubeku, županu v Kojškem, kakor tudi slavnemu c. kr. vojaškemu poveljništvu v Biljanju za blagohotno prepustitev dvorišča; gospicam Kocjančevim za sodelovanje pri prodajanju razglednic. Hvala tudi vsem onim, ki so blagovolili preplačati vstopnino, oziroma so isto uposlali. Posebno zahvalo izrekamo tudi vam, dragi bratje Sokoli II. okrožja, ki ste prihiteli k naši veselici ter nam tako izkazali bratsko rasklonjenost. Pred vsemi pa se zahvaljujemo bratu dr. Irgoliču, starosti GSŽ, za vspodbudni govor. Zahvaljujemo se sploh vsem, ki so na katerikoli način pripomogli do tako lepega uspeha naše prve prireditve ter so nas spodbudili, da hočemo s podvojeno silo nadaljevati začetno delo na sokolskem polju ter čimprej udeležiti idejo Tyrševo po vseh Brdih. Na zdar!

Odsek goriškega Sokola na Dobrovem dne 7. avgusta 1912.

V. Štiligoj i. r. I. Kožlin i. r. t. č. predsednik. t. č. tajnik.

Vesti iz Istre.

Od nekod. Kratek, pa krepko vznešen dopis čitamo v nedeljski „Edinosti“ iz Manžana. Skala, ki jo je bratili zloglasni župani in compagna bella, se je omajala. Idealno prepričanje je zmagovalo dolgoletno nasilje teme: „Mož, ki je užival tolik ugled, neupogljiv steber italijanske kamore, je opešal. Ne bi opešal, marveč še izdatno pomagal, je stajel, toda padel je. Padel ni on, padlo je krivično orožje terorizma. Svaka sila o vrcmena. Dragi Manžanci, pomislite

to! Noben oče ne plačuje dne svojeim sinovom; kajti pravi sinovi delajo edino za povzdigo in pomnožitev svoje dedovine; najemnik pa je s svojo dnino dosegel vse; nima pravice do premoženja, za katero se je trudil. Tudi vi ste bili do sedaj le najemniki gospode, ki vam je slabo plačevala dnine; vrnil ste se k svojemu očetu: narodu, od katerega podedujete lepo imetje, svobodo in pravice. Ta korak napredka vrlih Manžancev me je pa tako prijetno iznenadil, kakor je vašega župana prestrašil. Midva sva imela že večkrat taka nasprotna čustva, z razliko, da so bila moja opravljena, njegova pa maščevalna. In vi mladi, neustrašeni boritelji, nadaljujte to, za kar sem se jaz bojeval v isti županiji, enajst let. Pri „manažli“ je lahko biti dober vojak, toda vse drugače je biti vojak v vojni. Žal, da ne morem k vam, ker sodelujem pri tukajšnji veselici, toda moj duh se bo radoval ob enem z vami. Z vami se bo radoval ves zavedni slovenski svet na Koperščini, kakor se je oče nad najdenim sinom v sv. pismu. Bog daj mnogo moralnega pa tudi materialnega uspeha. Slovanom Istre soloh dajem to le navodilo. Krist pravi: Če ti pade v nedeljo osel v vodo, izleci ga, tudi če zanemariš službo božjo. Svoje ga bližnjega si še toliko bolj dolžan rešiti. Slovenci se morajo povsod boriti z narodnimi nasprotniki: tu z Italijani, tam z Nemci; rešimo se najprej teh spon, pa pustimo strankarstvo. Slovenci in Hrvati so bili vedno verni, toda strankarstvo bi jih moglo v resnici spraviti ob nevero.

Bivši sosed. Novi društvi. C. kr. namestništvo je vzelo na znanje pravila novih društev: „Prostovoljno gasilno društvo“ s sedežem v Dekanih in „Podružnica Narodne Zajednice za Istro“ s sedežem v Volosko Opatiji.

Gospodarstvo.

Stanje vinske trte v Avstriji. Mokrotno-toplo vreme meseca julija je povzročilo, da se je v precejšnji meri pojavila peronospera in deloma tudi udium na listju in grozdju in zato stoji vinogradi v severnem delu monarhije precej slabše nego meseca junija. Na Niževavstrijskem in Moravskem je že sedaj računati, da ne bo letina dobra. Na srednjem in spodnjem Štajerskem ter na kvarnerskih otokih so se kriptogamične bolezni pojavile v manjši meri, dočim je bolezen skoraj popolnoma prizanesla trtam v Dalmaciji, na Tirolskem in Goriškem.

Novi zavarovalni predmeti. V ruskem ministerstvu za notranje stvari leži sedaj načrt, katerega začetnik si je nadel kakor oilj veliko nalogo: zavarovanje kmetijsva proti slabim letinam. Tako zavarovanje je za Rusijo, ki živi večinom delom od poljedelstva in v kateri niso slabe letine ravno redke, postalo življensko vprašanje in toliko vlada kakor tudi občinstvo simpatizujeta odkrito za tak načrt. Država bo podjetje celo podpirala [gmotno, ako bi se izkazalo, da je pomoč potrebna; tako je nedavno rekel neki kompetentni zastopnik vlade. Zdi se pa, da ne dobi podjetje nikake primerne finan-ojtelne podlage. V začetku so hoteli ustanoviti podjetje s temeljno glavnico pol milijona rubljev, vendar bo bržkone vlada zahtevala en milijon rubljev. Za taki znesek so že tudi podpisane več svote in ustanovitelji bodo torej lahko ugodili vladi. Važno točko v njihovem programu tvori vprašanja boja proti slabim letinam. Družba ne bo le z izplačevanjem odškodnina obvarovala posamične zavarovalce pred gmotnim poginom; marveč hoče s posojevanjem denarja posamičnim kmetovalcem iti na roko, da racionalneje spolnijo gospodarsko metodo, in tako indirektno prispevati, da se čim bolj zmanjša možnost slabih letin. Nevarnost za družbo bi tvo.ilo seveda več slabih letin, ki bi se vrstile zaporedoma.

Razne vesti.

Koiko služijo borilci z biki! Na Špan-skem je skupaj največ 23 torreadorjev na glasu in to malo številce stane deželo na leto okolu pet milijon v frankov. Največ dobiva glasoviti Guerrita, to je, na leto 306.000 frankov. Reverte je zaslužil v 38 bojih z biki 143.000 frankov, stareji Mazantini v 29 bojih 137.000 frankov, Bombita v 15 popoldneh 150.000 frankov in Algalena je prejel za 42 bojev z bodalom 225.000 frankov. Koliko ladij so je ponesočili 1911. Glasov statistike, ki jo je sestavil Lloydsov register (na Angleškem) so posamično narodi izgubili leta 1911 — bodisi vsled nesreč na morju, bodisi ker niso več za rabo — 888 ladij s 884.843 tonelatami in sicer 427 parnikov s 619.052 ton. in 461 jadrenic z 265.091 ton. Nasproti letu 1910 je bila izguba manjša za 62.847 ton. Od te skupne

odpade na stare nerabne ladije 255.517 ton., to je 100.637 ton. manje nego leta 1910. — Po odbitih 255.517 ton. starih nerabnih ladij, ostane od skupne svote še 629.326 ton. torej okroglo 70%, ki odpadejo na izgube vsled nezgod (požarjev, razbitja, kolizije, potopljenja itd.). Kar se tiče odstotnega postavka vseskupnih izgub posamičnih narodov, jadrenic in parnikov, ima Avstro-Ogrska najmanje izgube 0.16%, potem sledi Nemčija z 0.81%. Anglija z 1.18%, Združene države z 2.03%, Italija z 2.07. Španska z 2.90%, Norveška s 3.02%. Druga slika se pokaže, ako se promatra izguba parnikov posamičnih narodov sama za-se. Tudi tedaj je izguba Avstro-Ogerske s 0.16% najmanja; sledi jej Danska z 0.28%, Francija z 0.64%, Nemčija z 0.73%, Anglija z 1.08%, Italija z 1.39% in Norveška z 1.60%. Zopet drugačno je razmerje glede izgube jadrenic; tukaj prihaja na prvo mesto Nemčija z 1.69%, sledi jej Francija z 2.22, Amerika z 4%, Anglija z 4.04%, Italija z 4.26%, Nizozemska z 6.90% in švedska celo z 9.15%.

MALI OGLASI. MALI OGLASI se računajo po 4 stot. besedo. Mastno tiskana beseda se računajo skrajš. Najmanjša pristojbina znaka 40 stot. Plača se takoj in cas. oddelka.

Stalni krajevni agenti zmožni nemščine se sprejmejo ali pa nastanijo s stalno plačo za prodajanje dovoljenih srečk v Avstro-Ogrski. — Ponudbe pod „Merkur“, Brno Neugasse 20. 244

Knjigoveznica ANTON REPENŠEK je edina slovenska knjigoveznica v Trstu, ulica Cecilia št. 9. — Izdeluje vsa knjigoveška priprava in fina dela točno in po konkurenčnih cenah. 171f

Fotografa Antona Jerkiča naslov: Trst, ul. delle Poste 10, Gorica, Gosposka ulica 7. 4444

Josip Gregorič, ulica dell'Olmo 3., v Trstu priporoča slavnemu občinstvu tu in na deželi svojo dobroznano trgovino jestvin in zalogo vsakovrstnega olja; po naročilu se pošilja tudi na dom; hvalezni pozdrav.

Nov pisalni stroj, kupljen za K 650 — se proda za 400 — z dveletno garancijo. — Via Arsenale 4, Agenzia marittima. 1662

Kontorist se sprejme za parno žego. Ponudbe na Josipa Medica, St. Peter na Kranjskem. 1641

Niževavstrijska deželna življenska zavarovalnica v Trstu, ulica Bariera vecchia 14, II. sprejme sposobne zavarovalne agente v Trstu in na deželi. 1644

Josip Štolfa mizaraki mojster, Trst, ulica Belvedere št. 10. — Izvzuje vsakovrstna mizaraka dela. 793

Moderne spalne sobe ter vsakovrstno drugo mizarako delo izdeluje M. Majcen, mizar, ulica Belvedere 2P. ogel Torquato Tasso. 55

Priporočila se sl občinstvu prodajalno knjič. čopičev. Popravlja se vsakovrstne knjiče po zmerni ceni — Vida Koprivc, via Massimo.

Morana, pripoznano sredstvo za uničenje sten. Zaloga: ulica Stadion št. 10. Naročila: Ferreria Trst 37, - Skrinjar. 405

Soba lepo meblavana s odda. — Ulica Salice št. 4, II. 1659

Kumare in peverno zelo po ceni ponuša Ant. K. Lincek v Znajmu. Na zahtevo ceniki. 1654

ščem dobrega mizarja. — Franc Dolenc, mizar na Opčinah. 1658

V Narodnem domu se oddasta 2 sobi, ena s prostim ulodom, na zahtevo meblovani. Naslov pove Inzeratni oddelek „Edinosti“. 1419

Kupujem staro železo in kovine. A. Cerneca Trst, via dell'Olmo 12. 1401

Slovenci! Slovani! Poslužite se vsi edino slovenske urarne in zlatarne v Trstu, Via del Rivo 26. Vsako popravilo jamči se za 2 leti, istotako tudi vsako naročbo. Prihaja tudi na dom. - Svoji h svojimi Udani ALOJZIJ POVH. 2031

Matija Bulić priporoča cenj. občinstvu svojo gostilno „Ai buoni amici“ ulica Belvedere št. 39, točilnico vina in piva z raznimi mrzlimi jedili v Trstu, v ulici Benvenuto Cellini št. 1, gostilno „Al buon Almissan“ v Rojanu, ul. Montorsino 3, točilnico vina v Barkovljah (Bovedo), ul. Perarolo št. 342 (biša Ščuka). Toči se prvovrstno dalmatinsko črno, belo in opole vino iz Omiša ter pivo.

Odhajanje in prihajanje vlakov

od 1. maja naprej. Časi za prihod, oziroma odhod so naznanjeni po srednje-evropskem času.

C. kr. državna železnica.

Odhod iz Trsta (Campo Marzio).

- 5.00 B Herpelje, (Rovinj), Pula.
5.22 M do Poreča in medpostaje.
5.55 O do Gorice (in Ajdovščine).
7.30 B Gorica, (Ajdovščina), Jesenice, Beljak, Celovec, Linec, Praga, Draždane, Berlin.
7.37 O Herpelje, Divača, Ljubljana, Dunaj.
8.30 B Gorica, Jesenice, Trbiž, Ljubljana, Beljak, Dunaj.
9.05 O Opčina, Jesenice, Celovec, Dunaj, Prag.
9.10 O Herpelje, Rovinj, Pula.
9.15 M Koper le do Buj.
11.00 B Gorica, Jesenice, Celovec, Monakovo.
12.48 O Gorica, (Ajdovščina), Jesenice, Ljubljana, Celovec.
2.40 M Koper, Buje, Poreč.
4.15 O Gorica, Trbiž, Beljak, Celovec.
4.42 O Herpelje, (Divača, Dunaj, Rovinj), Pula.
6.00 E Gorica, Beljak, Monakovo, Pariz.
7.35 M Koper, Buje.
7.40 O Opčina, Gorica, Ajdovščina.
8.22 B Herpelje, Divača, Dunaj, Pula.
8.40 B Gorica, Jesenice, Beljak, Celovec, Linec, Praga, Dunaj, Monakovo.
10.39 O Gorica, Jesenice, Beljak, Inomost, Monakovo.
Zabavni vlaki ob nedeljah in praznikih:
2.14 O Herpelje-Divača.
2.20 O v Gorico.
5.00 O v Koper-Izolo-Portorose.

Prihod v Trst.

- 5.47 O iz Dunaja, Solnograda, Celovca, Monakova, Inomosta, Bolcana, Beljaka, Ljubljane, Jesenic, Gorica.
7.04 O iz Dunaja (čez Divačo—Herpelj).
7.25 O iz Gorice (Ajdovščine).
8.25 M iz Buj (in medpostaj).
9.00 B iz Berolina, Draždan, Prage, Linec, Dunaja, Celovca, Beljaka, Jesenic, Gorice (in Ajdovščine).
9.35 O iz Pula (iz Rovinja).
10.17 O iz Jesenic, Gorice in medpostaj.
1.29 E iz Pariza, Monakova, Beljaka, Gorice.
12.43 M iz Poreča in medpostaj.
2.00 O iz Celovca, Trbiža, Ljubljane, Gorice (Ajdovščine) Berlina, Draždan Prage Dunaja.
07 O iz Pule, Herpelj in medpostaj.
4.32 M iz Buj in medpostaj.
3.36 B iz Dunaja, Celovca, Gorice.
7.00 O iz Dunaja, Celovca, Beljaka, Trbiža, Ljubljane, Jesenic, Gorice.
7.05 O iz Pule, Rovinj, Herpelje, Divača, Dunaj.
7.30 B iz Berolina, Draždan, Prage, Linec, Dunaja, Celovca, Inomosta, Beljaka, Jesenic, Gorice (Ajdovščine).
8.14 B iz Berlina, Monakova, Dunaja, Jesenic, Gorice.
10.00 M iz Poreča, Buj, Kopa.
10.23 O iz Pule (Rovinja) Dunaja (čez Divačo).
11.15 O iz Dunaja, Celovca, Beljaka, Gorice.
Zabavni vlaki ob nedeljah in praznikih:
9.30 O iz Portorose, Kopa.
9.37 O iz Gorice.
9.41 O iz Divače, Herpelj.

Južna železnica.

Odhod iz Trsta (Piazza della Stazione)

- 42 B preko Cervinjana v Benetke, v Rim, M'nto, Videm, Fontebio, Čedad in B do Kormina (Cormons) preko Nabrežine.
6.20 O do Gorice preko Nabrežine.
8.00 E v Kormin, Videm, Benetke, Milan, Pariz, London.
8.10 B v Ljubljano, Dunaj, Reko, Zagreb, Budimpešto.
9.20 B preko Nabrežine v Kormin, Videm, Milan, Rim.
9.00 O preko Kormina v Videm in dalje in O preko Trbiča v Cervinjano.
9.55 O v Ljubljano, Dunaj, Zagreb, Budimpešto.
1.10 O v Kormin in Videm.
1.50 O preko Cervinjana v Benetke—Milan.
1.45 O v Ljubljano, Celje, (Zagreb).
4.10 O v Kormin (se zvezo v Ajdovščino) Videm in M'nto itd.
6.10 O v Ljubljano, Dunaj, Reko.
8.35 B v Ljubljano, Dunaj, Ostende, Reko.
8.50 preko Cervinjana v Benetke, Milan, Bm preko Kormina v Videm.
8.05 B v Kormin in Italijo.
9.42 B v Ljubljano, Dunaj, Zagreb, Budimpešto.
9.20 O v Kormin (se zvezo v Cervinjano)
11.40 O v Ljubljano, Dunaj, Zagreb, Budimpešto.

- Prihod v Trst.
6.0 O v Dunaja, Budimpešto.
6.30 B v Dunaja, Ljubljane, Ostende in London.
7.40 O iz Kormina in Cervinjana preko Bivja.
8.50 B iz Italije preko Kormina in Nabrežine.
9.15 B v Dunaja, Ljubljane, Zagreba, Budimpešto in Reke.
11.15 O v Dunaja, Ljubljane in Reke.
1.50 B iz Kormina preko Bivja in B iz Italije preko Cervinjana.
12.13 O iz Italije preko Kormina in Nabrežine.
4.07 O iz Italije preko Cervinjana in Bivja.
2.17 O iz Celja in B iz Ljubljane, Zagreba, Reke.
4.10 O iz Vidma preko Kormina in Bivja.
5.35 O v Dunaja, Budimpešto, Reke, Zagreba.
6.55 O iz Italije preko Cervinjana in Nabrežine.
7.30 O iz Italije preko Kormina in Nabrežine.
8.20 B iz Italije preko Kormina in Nabrežine.
8.51 B v Dunaja in Budimpešto.
9.00 E iz Londona, Pariza, Hilana, Benetka Vidma in Kormina.
11.03 O iz Vidma preko Kormina in Bivja in iz Italije preko Cervinjana.

OPAZKE. Mastne številke značijo popoldne, O — osebni vlak, B — brzovlak, M — mešanec.